

Aspecte privind specificitatea terminologiei juridice

Irina BACIUC

Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava

irinabaciuc.27@gmail.com

Abstract: This article aims to develop the idea that linguistic and pragmatic criteria contribute to the recognition of the specificity of a specialized language, in our case the legal-administrative one. Starting from the principle that the identification of a terminology is related to the recognition of the nature and purposes of those who use it, in the legal field it becomes evident in the expression of the normativity of the law. We refer to the basic conceptions of the Speech Act Theory, as well as to the general foundations of legal science. The minicorpus set up to demonstrate the validity of the idea, consists of legislative texts from the New Civil Code and the Code of Civil Procedure, on civil status documents, especially those related to marriage. We will focus on performative verbs, with emphasis on their pragmatic implications, linguistic aspects that imprint the imperative character of what is communicated. It is concluded that the performative verb is a primary factor in the process of updating the specificity of terms in legal language.

Keywords: *limbaj juridic, terminologie, teoria actelor de vorbire, performative, mărci specifice limbajului juridic.*

Limbaajul juridic – limbaj de specialitate

Transformările societății din ultimele decenii au declanșat o mișcare de profundă reflecție asupra limbajului utilizat în tehnică și în știință: pe de o parte, progresul științific și cel tehnologic au condus la necesitatea creării unor termeni specifici pentru a exprima concepte, obiecte, acțiuni și relații necunoscute anterior, în același timp creând numeroase canale de acces la informație și punând astfel la îndemâna publicului larg limbaje de specialitate; pe de altă parte, schimbul cultural a dat naștere la noi exigențe în comunicare fapt care, printre alte aspecte, a stimulat dezvoltarea studiilor lingvistice în ceea ce privește dinamica limbii folosite zilnic în cele mai variate contexte.

Astăzi, granițele dintre diferitele sfere ale cunoașterii se diluează și se confundă, într-o complexă interdisciplinaritate. Dificultatea unei identificări și delimitări a limbajelor de specialitate se face preponderent simțită în cazul științelor sociale și umaniste, unde adesea cuvintele și conceptele cu sens specializat nu se disting cu ușurință de semnificația lor comună.

Potrivit sociologului Alberto Guerreiro Ramos, limbajul este unul dintre cele mai eficiente instrumente în diseminarea și valorificarea socială a cunoștințelor juridice. Dreptul trebuie să însoțească schimbările societății, precum și să dinamizeze limbajul juridic cu scopul de a difuza cunoștințe de

drept și justiție. Singura modalitate de a schimba „atitudinea lingvistică” juridică, de a trece de la tradiție la modernitate, este cea de a gândi în și pentru societatea modernă. (Ramos 1996: 108)

În opinia lui Oliveira, „dreptul este o exigență e vieții în societate” (2012: 27). Cuvântul scris a devenit principalul instrument de reglare a relațiilor umane, așadar, regulile sunt indispensabile și, în timp, pe măsură ce societatea și relațiile care se stabilesc în interiorul acesteia devin mai complexe, dinamica normelor va răspunde evoluției sociale. Parafrazându-l pe Mello (2010: 23), universul juridic este alcătuit din fapte de viață cotidiană care, atunci când sunt considerate ca relevante din punctul de vedere al conviețuirii umane, sunt reglementate și devin fapte juridice. Potrivit aceluiași autor, aceste fapte generează drepturi, îndatoriri, pretenții, obligații, efecte juridice și, în final, impun o conduită obligatorie a indivizilor în societate, vegheată și protejată de către stat. Statul, în accepțiunea lui Mata-Machado (1986: 18), încadrează, reglementează și controlează acțiunile și inacțiunile (omisiunile) cetățenilor săi prin puterea cuvântului, prin intermediul legilor și al normelor de aplicare a acestora, prin intermediul deciziilor judiciare, al actelor de guvernare sau al actelor administrative. Acest control este, după autorul mai sus menționat, necesar pentru ca dreptul să-și atingă obiectivul său primordial, care este binele comun.

Existența conceptelor juridice este strâns și în mod esențial legată de formularea verbală manifestată prin intermediul textelor. Fie orale sau scrise, textele sunt exprimate în limbajul folosit în sfera dreptului, de către teoreticienii și profesioniștii săi și, de asemenea, de către cei cărora le-a fost delegată puterea, în exercitarea funcțiilor publice.

Un text juridic reprezintă un ansamblu discursiv particular, în care se regăsesc elemente specifice. În sânul unei limbi naționale, limbajul juridic se singularizează prin câteva trăsături care îl constituie într-un limbaj de specialitate. Specificitatea acestuia este marcată de către cei care au *vocea* dreptului, cei care îl promulgă (legislatorii), cei care-l pronunță (judecătorii), în sens mai larg, de către toți aceia care își dau concursul la crearea și înfăptuirea dreptului.

Una dintre primele lucrări dedicate limbajului juridic este *The language of the law* (1963), în care autorul David Mellinkoff considera că acest limbaj *nu este un simplu instrument pe care juriștii îl pot controla în voie căci, de cele mai multe ori, limbajul juridic este cel care își impune stilul*. Acestea îi urmează alte cercetări de natură lingvistică asupra limbajului, dintre care menționăm lucrările lui Crystal și Davy (1969), Spencer (1975) și Gustafsson (1975), centrate pe analiza caracteristicilor lexico-gramaticale și a proprietăților sintactice ale documentelor juridice și pornind de la ideea că ar exista o configurație lingvistică funcțional convenționalizată, asociată acestui context specific (Lee 2001). Și, în ciuda recunoașterii faptului că limbajul juridic este o totalitate eterogenă, o mare parte din cercetările desfășurate astăzi se concentrează în continuare pe analiza trăsăturilor lexico-gramaticale prezentate ca asigurând specificitatea acestui întreg, lăsând deoparte variabilitatea sa internă. Diferitele (sub)domenii ale dreptului, tipurile de texte și temele pe care le tratează, publicul cărui îi sunt destinate, funcția comunicativă pe care o îndeplinesc – toate acestea constituie unele dintre criteriile prin care este

posibilă identificarea diferitelor genuri juridice despre care au scris Wrobleeski (1988), Bhatia (1993), Cornu (2000), Mattila (2006), printre alții.

În literatura românească de specialitate, limbajul dreptului a fost numit și *limbaj oficial* (Jordan 1973:127), *limbaj administrativ* (Sfârlea 1972:205), *limbaj juridic-administrativ* (Irinescu 2003:31), *limbaj administrativ-juridic* (Topală 2004), acest tip de limbaj comportând cele două variante (*juridică și administrativă*), diferențiate de caracteristicile textelor specifice fiecăreia dintre ele. Stoichițoiu-Ichim (2006: 30) evidențiază particularitățile celor două variante: „Spre deosebire de textul legislativ, cu referență unică, neredundant și închis, cel administrativ este plurivalent, evocând pe lângă referința sa imediată și alte texte.”.

Limbajul juridic și limba comună

Limbajul juridic este considerat un limbaj de specialitate din perspectiva în care el denumește realități juridice, instituții și operațiuni juridice, denumește relațiile stabilite în activitatea economică, bazele vieții familiale, contractele, convențiile civile – în același timp, fiind unul tradițional atunci când sunt vizate maximele dreptului. Fiind un rezultat al culturii juridice, o resursă comună a acelor care au formare juridică, limbajul dreptului nu este destinat doar comunicării interne, ci este destinat tuturor, căci justițiabililor le este aplicabil principiul potrivit căruia *nimeni nu poate invoca necunoașterea legii*, cu alte cuvinte fiecare cetățean este obligat să cunoască legea¹. Astfel, rolul emițătorului este vital, el trebuind să creeze un mesaj accesibil, în așa fel încât toți destinatarii să-l înțeleagă.

Cu toate acestea, citându-l pe Cornu, înțelegem că:

Il est banal d'opposer le langage courant au langage juridique, parfois plus spécialement au langage judiciaire. (...) L'existence du langage juridique est spontanément attestée par une réaction sociale. (...) Le fait est que le langage juridique n'est pas immédiatement compris par un non-juriste. Il n'entre pas d'emblée dans l'entendement de celui qui ne possède que le langage commun. La communication du droit se heurte à un écran linguistique. Le profane en retire un «sentiment d'étrangeté» (Sourieux et Lerat). Le langage du droit existe parce qu'il n'est pas compris. Il est en dehors du circuit naturel d'intercompréhension qui caractérise les échanges linguistiques ordinaires entre membres d'une même communauté linguistique. (Cornu 1990: 19)

În ciuda particularităților pe care le prezintă limbajul juridic, nu există un sistem fonologic, morfologic sau sintactic specific care să distingă o limbă a dreptului în afara limbajului comun. Ceea ce se remarcă este utilizarea unui limbaj caracteristic unui domeniu de cunoaștere și activitate. Cu alte cuvinte, este utilizarea unui limbaj comun într-o situație specializată, pentru scopuri specifice.

Pe de altă parte, nu trebuie uitat că și utilizatorul limbajului comun folosește vocabularul specific domeniului juridic și construcții sintactice care sunt tipice în sfera dreptului, fără însă ca acestea să îndeplinească scopuri juridice. Într-adevăr, o serie de termeni aparent juridici sunt utilizați în

---

¹ Conform unei statistici legislative publicate în 10 ianuarie 2022 de către asociația VeDem Just, la data respectivă, în România existau 11.130 de acte normative primare în vigoare.

comunicarea nespecializată ca parte integrantă a vocabularului vorbitorului. Cu toate acestea, astfel de unități lexicale nu au pentru profan același sens pe care i-l acordă profesioniștii dreptului, deși păstrează nuanțe ale sensului lor din universul juridic.

Dintre numeroasele exemple care ar putea fi citate, cuvintele *lege*, *constituție*, *judcător*, *cod* ilustrează bine acest fenomen. Nu se poate nega că acestea își au originea și sunt angajate în mod constant în sfera de aplicare a legilor, totuși, sunt și de uz comun. Astfel, acestea și alte exemple demonstrează, încă o dată, după cum am menționat anterior, o legătură strânsă între limbajul juridic și limba comună, așadar că termenii nu sunt exclusivi comunicării specialiștilor, ci sunt folosiți de vorbitorii obișnuiți atât ca unități terminologice, cât și ca simple unități lexicale.

În bibliografia românească de specialitate, există lucrări privind structura stilistică a limbii literare care au ca obiective principale „analiza terminologiilor diferitelor domenii de activitate, determinarea zonelor de interferență și a raportului cu limba comună” (Sferle 2006:1), în care se arată că fenomenul descris mai sus este unul comun, adică, pe de o parte, în cadrul limbii literare se pot identifica departajări funcționale, stiluri, iar pe de altă parte, o limbă literară este cu atât mai elevată cu cât permite să se producă două tipuri de influențe, și anume comunicația dintre stiluri și, respectiv, comunicația dintre fiecare stil în parte și limba comună:

O limbă literară desăvârșită conține toate stilurile funcționale bine delimitate prin trăsături distincte și, în același timp, cu punți de comunicare între ele. De aceea, superioritatea unei limbi literare constă nu numai în existența tuturor stilurilor, ci și în comunicația dintre stiluri, în posibilitatea lor de a se corela și de a se îmbogăți pe terenul ei. (Oprea & Nagy 2002: 318)

Limba în sfera dreptului

Este important de subliniat că limbajul juridic este multifuncțional și pluridimensional, «*le droit a mille bouches*» (Cornu 1990: 217). Într-adevăr, *dreptul* vorbește prin multe guri, pe diverse teme, în diferite locuri, acoperind trei mari dimensiuni principale — doctrină, legislație și jurisprudență — care imprimă limbajului juridic propriile caracteristici în funcție de scopuri și contextualizări specifice. Astfel, nu există o singură ipostază a limbajului juridic omogenă și univocă, ci mai multe realizări ale acestui limbaj în diferite tipuri de texte care pot fi produse de mai mulți autori și adresate unei mari varietăți de destinatari. În doctrină, de exemplu, juristul este cel care vorbește despre lege, folosind un metalimbaj pentru a comenta concepte și a dezvolta teorii privind aplicarea principiilor juridice. În jurisprudență, participanții la o activitate de comunicare juridică au profesii și statute dintre cele mai diverse: judecătorul (în decizia sa) și, în jurul acestuia, avocatul (în concluzii și în pledoaria sa), procurorul (în rechizitoriu), grefierul (în consemnările sale), martorii (în prestarea declarațiilor), tehnicienii și cei cu profesii conexe (experți, consultanți, traducători, interpreți etc.). În exercițiul atribuțiilor sale, judecătorul declară actele valabile sau nule, acțiunile admise sau respinse, persoanele vinovate sau nevinovate și manifestările verbale ale acestuia sunt

percepute ca acte de lege. În cazul legislației, legiuitorul împrumută vocea sa Legii, creând și denumind entități juridice, conferind puteri, ordonând, permițând sau interzicând.

Implementarea reglementărilor guvernamentale, promovarea procedurile administrative, introducerea acțiunilor în justiție, stabilirea clauzelor contractuale, sunt activități juridice care depind îndeaproape de folosirea limbii. La fel, promulgarea legilor, pronunțarea hotărârilor judecătorești, elaborarea teoriilor nu pot exista fără recurgerea la un anumit aspect al limbii, identificabil și în actele de stare civilă, în contractul de închiriere sau în testament. Într-adevăr, limbajul juridic, manifestat prin textele sale, stabilește existența domeniului *dreptului*.

Considerând *dreptul* ca sistem de legi care reglementează conduita cetățenilor în societate, este limpede că a ordona, fie în sensul dictării de norme, fie în sensul organizării, este parte integrantă a naturii juridice. Această percepție este confirmată de istoria umanității și de însăși etimologia cuvântului²: de-a lungul secolelor, *dreptului* i s-a atribuit întotdeauna accepțiunea de imperativitate, iar originea cea mai îndepărtată a cuvântului *drept* este cea de a îndruma, de a îndrepta³.

Forma lat. *directu-* stă la baza substantivului care denumește *dreptul* în mai multe limbi europene: romanice - *diritto* în italiană, *drech* în provensală, *droit* în franceză, *derecho* în spaniolă, *dret* în catalană, *direito* în portugheză, și neromanice: în germană, *Recht*, este calchiat după modelul similar celui din limbile neolatine, însemnând „corect”, „rect”.

Limba dreptului – limbaj de acțiune

Luând în considerare funcția socială a dreptului, apărut o dată cu constituirea puterii publice ca putere de stat, aceea de a impune norme de conduită în societate, o putem asocia cu ideea de *a da ordine*. Ordinele presupun acțiuni atât din partea celui care le emite, cât și a celui care le primește. Din această perspectivă, așa cum spun Sourioux și Lerat (1975: 5), „limbajul dreptului este un limbaj de acțiune și cuvântul juridic nu poate fi separat de actele juridice”. În universul juridic, cuvintele și acțiunile se îmbină în realizarea actelor juridice.

Termenul de *act juridic* – trebuie clarificat aici – este folosit în sensul larg al unui act care are efecte juridice, adică al unui act a cărui executare atrage după sine o schimbare în lumea configurată juridic, fie prin adoptarea unei legi, fie printr-o hotărâre judecătorească sau printr-un angajament asumat. În acest sens,

---

² „Adjectivul lat. *rēctus* «drept, direct» nu s-a păstrat în limba română. S-a păstrat doar compusul *dirēctus* «în linie dreaptă, drept, direct», în forma lat. pop. *dērēctus* sau **dirēctus* > (înv.) *derept* > *drept*, ar. *d(i)rept*.” (Boerescu 2017:52). Romanii au creat un corespondent semantic specific înțelesului juridic de *drept*, respectiv substantivul *jus*, întâlnit în cunoscutul adagiu „*jus est ars boni et aequi*” (dreptul este arta binelui și a echității). În limba română există, pe lângă cuvântul *drept*, și alte cuvinte specifice domeniului juridic care-și găsesc etimologia în *jus*, cum ar fi: *just*, *justiție*, *jurist* etc.

³ În latina populară a mai apărut o variantă a verbului derivat romanice *dirēctiāre* „a îndrepta”, și anume **dērēctāre*/**dirēctāre*, variantă confirmată de rom. (înv.) *a derepta*, „a îndrepta”. (Boerescu 2017:52)

lămurim faptul că nu avem în minte conceptul de act juridic din sfera dreptului civil, nici înțelesul acestuia în conformitate cu Dreptul Constituțional sau cu abordarea adoptată în Teoria generală a dreptului. Ceea ce interesează aici este ideea că prin limbaj, *dreptul* realizează acte care modifică situații de fapt.

În acest sens, ne referim la teoriile lui Austin (1978, 1990) și la ideile lui Searle (1983, 1981) care fac parte din tradiția filosofilor limbajului. Acești doi autori, într-o perspectivă esențial pragmatică, au deschis noi orizonturi pentru studiile lingvistice ale comunicării.

După cum este știut, ideile lui Austin, adunate postum în 1962 în celebra carte "*How to do things with words*", au atras atenția asupra faptului că atunci când folosim limbajul nu numai că descriem lumea, ci facem acțiuni, așa cum este atât de bine sugerat de titlul traducerii în franceză a operei sale: «*Quand dire, c'est faire*». Este teoria actelor performative sau teoria actelor de vorbire.

Un enunț este performativ atunci când nu se limitează la a descrie un fapt, ci când el însuși „face” ceva. Un exemplu tipic de expresie performativă este sintagma „*Vă declar căsătoriți.*”, pe care primarul sau ofițerul de stare civilă o pronunță la celebrarea căsătoriei. Sintagma îi determină pe miri să-și schimbe statutul: pronunțând-o, primarul – prin puterile cu care este legal investit, îi constituie pe miri ca soț și soție, ei trec de la statutul de logodiți la cel de căsătoriți. Există, așadar, mai mult în enunțarea acestei expresii decât în descrierea unui fapt: a spune această propoziție înseamnă a îndeplini un act (cu efecte juridice).

Pentru a sublinia ideea de realizare a acțiunii și nu de descriere a acesteia, autorul a propus termenul *performativ*:

The name is derived, of course, from 'perform', the usual verb with the noun 'action': it indicates that the issuing of the utterance is the performing of an action—it is not normally thought of as just saying something. (Austin 1978: 6-7)

Pentru Austin, atunci când folosim limbajul, avem alternativa fie de a descrie realitatea, fie să realizăm acțiuni. În primul caz, propozițiile noastre vor fi fie adevărate, fie false, în timp ce în al doilea caz, acțiunile noastre vor reuși sau vor eșua. În acest fel, punând la îndoială exclusivitatea postulatului descriptiv al limbajului, Austin propune două categorii de verbe, cele care descriu lumea, numite *constative* și cele care efectuează acțiuni pentru simplul fapt de a fi rostite în circumstanțe convenționale adecvate, așa-numitele *performative*.

Performativele propriu-zise sunt verbe sau expresii verbale în general folosite de vorbitor la persoana I singular, la prezentul indicativ. Prin intermediul acestor expresii se realizează acțiuni: *mărturisesc, promit, las moștenire, confer puteri, recunosc* etc. În cadrul ceremoniei de căsătorie, la întrebarea adresată de ofițerul de stare civilă, răspunsul afirmativ (*Da!*) substituie verbul performativ *iau* sau, mai bine zis, substituie un întreg enunț (*De bună-voie și nesilit de nimeni iau în căsătorie pe...*), și, astfel, are puterea de a schimba statutul emițătorului, care tocmai a acceptat un contract, împreună cu toate efectele sale juridice, sociale, familiale, economice.

Tot astfel, acțiunea în sens invers și anume cea de *a desface* contractul căsătoriei, se realizează prin sintagme care conțin verbe performative: notarul consemnează „...*constat desfăcută*, prin acordul soților, căsătoria ...”.

În a doua grupă se regăsesc *constativele oficiale*, de exemplu: *a declara* (starea civilă), *a declara că* (urmat de un discurs indirect), *a recunoaște* etc.

Mărci de specificitate

Specificitatea limbajului juridic este realizată prin prezența, în discursul normativ, a unor **mărci semantice și pragmatice**. Textul juridic este conceput astfel încât să-i fie recunoscut caracterul de obligativitate care emană dinspre o instanță superioară, prin verbe sau construcții verbale care marchează **constrângerea**, precum *a trebui*, *a (se) obliga*: „Soții sunt obligați să își acorde sprijin material reciproc.” (NCC: art. 325, (1)); **interdicția**: „Este interzisă încheierea unei noi căsătorii de către persoana care este căsătorită.” (NCC: art. 273), „Căsătoria este oprită între tutore și persoana minoră care se află sub tutela sa.” (NCC: art. 275).

Pe lângă cele de mai sus, există:

- **mărci de negație și de restricție**: „Nu pot fi martori la încheierea căsătoriei incapabilii (...)” (NCC: art. 288, (2)), „Copilul nu poate fi separat de părinții săi (...)” (NCC: art. 262, (1)), „un soț nu poate deplasa din locuință bunurile ce mobilează sau decorează locuința familiei și nu poate dispune de acestea (...)” (NCC: art. 322, (2));
- **mărci de generalitate**, prin utilizarea articolului hotărât: „Soții răspund cu bunurile comune (...)” (NCC: art. 351), „Bărbatul și femeia au dreptul de a se căsători (...)” (NCC: art. 259), însă, „în mod paradoxal, în enunțarea normei juridice și articolul nehotărât poate avea funcție generalizatoare (când este echivalent cu **fiecare** sau **oricare**)” (Stoichițoiu-Ichim 2001: 70): „un soț nu poate deplasa din locuință bunurile (...)” (NCC: art. 322, (2)); prin folosirea frecventă a pronumelor și a adjectivelor pronominale nehotărâte: *orice* „Orice copil poate cere să fie ascultat (...)” (NCC: art. 264, (3)), *fiecare* „Fiecare soț este liber să exercite o profesie (...)” (NCC: art. 327), *cei care* „Cei care vor să se căsătorească vor face personal declarația de căsătorie (...)” (NCC: art. 280);
- **mărci demonstrative**: „Prevederile acestui articol se aplică...”, „Aceste drepturi nu sunt pierdute...”.
- **mărci de obiectivitate imperativă**: prin utilizarea frecvență a construcțiilor impersonale la diatezele pasivă și reflexivă: „căsătoria se dovedește cu actul de căsătorie (...)” (NCC: art. 292), „divorțul se pronunță din culpa exclusivă a soțului (...)” (NCC: art. 379 (2)).

În textele juridice se întâlnesc trei modalități deontice⁴ de prescriere a unor modele de conduită, în situații și relații tipice: există normele-obligații, normele-permisiuni și normele-interdicții (sau prohibitive). (Stoichițoiu-Ichim

⁴ Provenit din greacă, termenul *deontic* înseamnă „ceea ce trebuie, ce e necesar”; în lucrarea lor *Logica juridică*, Mateuț și Mihăilă definesc deontica drept *logica limbajului normativ*. (1998: 21)

2001: 62) în Codul Civil predominând cele cu caracter de obligație: „Soții *sunt obligați* să poarte numele declarat la încheierea căsătoriei.” (NCC: art. 311) și cele permissive: „În timpul căsătoriei, regimul matrimonial *poate fi modificat* (...)” (NCC: art. 319 (2)).

Discursul juridic

Ne-am oprit, în lucrarea de față, la a exemplifica numai câteva dintre aspectele care țin de specificitatea limbajului juridic, limbaj caracterizat de semnificația „care rămâne obiectivă și constantă într-un cadru socio-politic și juridic strict definit” (Irimia 1986: 216). Se impune, în studierea termenilor din sfera dreptului, asocierea acestora, pe cât posibil, cu fenomenele sociale, culturale și politice cărora li se adaptează și care sunt reflectate în dinamica discursului juridic.

Se poate admite că discursul „*juridique est la mise en oeuvre de la langue, par la parole, au service du droit.*” (Cornu 1990: 211). Cu toate acestea, Paul Vasilescu (2021) punctează faptul că „Dreptul nu e un fapt de limbaj, ci o structură normativă, nu sintactică. (...) Dreptul nu e simplă manipulare textuală, ci un ghid de acțiune eficientă social.” (sublinierea noastră), argumentând prin afirmația ulterioară: „Puterea dreptului nu (mai) constă în forța cuvintelor, în ascuțimea textelor, ci în eficiența socială a propriei sale autorități, în utilitatea sa politică.”

Normele publice reglează raporturile juridice concrete în care sunt prinși subiecții, textul normativ având funcția de a descrie sau de a promite consecințe sociale. Același autor surprinde cu claritate chintesența discursului juridic:

Libertatea și raporturile sociale de drept au evadat discursului, și indiferent de intensitatea lor sau consistența lor, ele pot înceta ca realități discursive; ele devin substanțial juridice când discursul se oprește. (...) Semantica juridică se stabilește excentric discursiv. Debordând propriului discurs, dreptul ne ilustrează exact ce și cum poate face din realitate. (...) Împlinirea juridică e socială, non-textuală, și autonomă față de autorul textului-de-drept, depinzând de subiecți. Subiectul se află în subtext, în realitate, dar nicidecum inclus în text. (Vasilescu 2021)

Dinamica discursului juridic este un proces complex care rezultă din legătura dialectică dintre dinamica vieții sociale și imperativul perfecționării legislației în acord cu schimbările intervenite în societate. Într-un stat de drept este necesar să se acorde o atenție sporită aspectelor practic-aplicative ale dreptului, care impun preocupări profesionale comune ale juriștilor și lingviștilor, căci limbajul este cel care dă efect elementelor substanțiale ale dreptului.

BIBLIOGRAFIE

- Austin 2005: John Langshaw Austin, *Cum să faci lucruri cu vorbe*, Pitești, Paralela 45.
Boerescu 2017: Părvu Boerescu, *Etimologii românești controversate. Ipoteze și soluții*, București, Editura Academiei Române.
Cornu 1990: Gerard Cornu, *Linguistique juridique*, Paris, Monchrestien.
<https://vedemjust.ro/11000-legi/>

- Irimia 1986: Dumitru Irimia, *Structura stilistică a limbii române contemporane*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Irinescu 2003: Teodora Irinescu, *Lingvistică juridică*, Iași, Casa Editorială Demiurg.
- Mata-Machado 1981: Edgar de Godoi Mata-Machado, *Belo Horizonte*, ed. a 2'a, Vega S.A.
- Mateuț & Mihăilă 1998: Gheorghită Mateuț & Arthur Mihăilă, *Logica juridică*, București, Lumina Lex.
- Mellinkoff 1963: David Mellinkoff, *The language of the law*, Boston, Little Brown.
- Mello 2010: Marcos Bernardes Mello, *Teoria do fato jurídico: plano da existência*, ed. a 16-a, São Paulo, Saraiva.
- NCC 2011: *Noul Cod Civil* (Legea nr. 287/2009), 2011, ed. a 2-a, București, Editura Hamagiu.
- Oliveira 2012: André Gualtieri Oliveira, *Filosofia do direito*, São Paulo, Saraiva.
- Oprea & Nagy 2002: Ioan Oprea & Rodica Nagy, *Istoria limbii române literare. Epoca modernă*, Suceava, Editura Universității Suceava.
- Ramos 1996: Alberto Guerreiro Ramos, *A redução sociológica*, ed. a 3-a, Rio de Janeiro, Editora UFRJ.
- Sferle 2005: Adriana Sferle, „Studiul limbajului juridic: considerații metodologice și teoretice”, în Reviste electronice „Uniterm”, nr. 3, *Limbaje de specialitate*, Timișoara, Facultatea de Litere, Istorie și Teologie.
- Sourieux et Lerat 1975: Jean-Louis Sourieux et Pierre Lerat, *Le langage du droit*, Paris, Presses universitaires de France.
- Stoichițoiu-Ichim 2001: Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Semiotica discursului juridic*, București, Editura Universității din București.
- Vasilescu 2021: Paul Vasilescu, 2021, „Discursul juridic. o introducere”, (I), în „Iurisprudencia”, UBB Cluj-Napoca.

